

# HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 8 juni 2006

Mål nr

T 1559-04

## **KLAGANDE**

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag, 516401-7799  
106 26 Stockholm

Ombud: Försäkringsjurist CN

## **MOTPART**

KB

Ombud: Jur.kand. EM

## **SAKEN**

Försäkringsersättning

## **ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET**

Svea hovrätts dom den 8 mars 2004 i mål T 96-03

\_\_\_\_\_

## DOMSLUT

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag skall ersätta KB för hennes rättegångskostnader i Högsta domstolen med sjutusenfemhundrasextio (7 560) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

## YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Trygg-Hansa har yrkat att Högsta domstolen skall undanröja hovrättens dom och återförvisa målet till hovrätten för fortsatt behandling.

KB har bestritt yrkandet.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

## DOMSKÄL

Av utredningen framgår att KB haft en rättsskyddsförsäkring i Trygg-Hansa, att Trygg-Hansa medgivit att hon kunde utnyttja rättsskydds försäkringen i en uppkommen tvist med bolaget som avsåg försäkringsersättning samt att KB haft rätt till ersättning ur rättsskyddsförsäkringen för skäligen och nödvändiga kostnader. Frågan i förevarande mål har framför allt gällt om de ombudskostnader hon haft i den nämnda tvisten med bolaget varit skäligen och nödvändiga.

Hovrätten anförde i sin dom bl.a. att KB till stöd för att hennes ombudskostnader varit skäliga och nödvändiga åberopat en kostnadsräkning från sitt ombud, en biträdande jurist vid en advokatbyrå, vilken innehållit tidsredovisning och specifikation över nedlagt arbete, och att Trygg-Hansa till stöd för sitt bestridande av ersättningsanspråket inte åberopat någon egentlig bevisning. Hovrätten fann sammanfattningsvis att KB fullgjort sin bevisbörda, dock med undantag för de ombudskostnader som uppstått innan försäkringstvisten uppkom. Såvitt avser sistnämnda kostnader har domen inte överklagats.

Trygg-Hansa har till stöd för sitt yrkande att Högsta domstolen skall undanröja hovrättens dom och återförvisa målet hävdad att hovrätten felaktigt underlåtit att göra en skälighetsbedömning av det yrkade beloppet och att hovrätten tillämpat bevisbörderegler på ett felaktigt sätt. Bolaget har härvid anført bl.a. följande. Uppgiften att värdera skälig försäkringserättning i rättsskyddsärenden avviker inte från den uppgift domstolen har att värdera skälig ersättning till rättshjälpsbiträde eller offentlig försvarare eller från den skälighetsprövning som domstolen skall göra i tvistiga frågor t.ex. om skadestånd. Samtidigt som hovrätten lagt bevisbördan för beloppets skälighet på KB, har hovrätten underkänt den bevisning som Trygg-Hansa åberopat för att ifrågasätta skäligheten. Hovrätten har därmed faktiskt lagt bevisbördan på Trygg-Hansa. Eftersom Trygg-Hansa bestritt att kostnaderna varit skäliga och nödvändiga har det varit domstolens uppgift att bedöma skäligheten och nödvändigheten.

Bestämmelsen i 35 kap. 5 § rättegångsbalken avseende skälighetsuppskattning av en inträffad skada när full bevisning om skadan inte alls eller

endast med svårighet kan föras, saknar aktualitet i ett fall som det förevarande där de faktiska kostnaderna kan styrkas genom en räkning och liknande (jfr Heuman, Bevisbörda och beviskrav i tvistemål, 2005, s. 293 f.). Stadgandet i 18 kap. 8 § rättegångsbalken angående parts rätt till ersättning för skäligen påkallade rättegångskostnader är inte direkt tillämpligt i målet, eftersom det nu är fråga om en bedömning av kostnaderna i ett annat mål än det till vilket ersättningen hänför sig. Bestämmelsen har dock ett visst intresse i sammanhanget.

Regleringen i 18 kap. 8 § rättegångsbalken innebär att ersättning för rättegångskostnad, i den mån den inte är medgiven av motparten, endast ges då kostnaden anses ha varit skäligen påkallad för att tillvarata partens rätt. Domstolen skall fastställa vilka åtgärder som är ersättningsgrundande och vad som utgör skälig ersättning för dessa. Prövningen av vilka kostnader som varit skäliga skall göras ex officio, om ersättningsanspråket inte är medgivet. Det är tydligt att den domstol vid vilken rättegångskostnader har uppkommit har de bästa förutsättningarna för att bedöma skäligheten av ett yrkat belopp. Men även för den domstolen måste det i vissa mål vara svårt att med någon större säkerhet avgöra den närmare omfattningen av det arbete som målet krävt för ett ombud. Svårigheterna att avgöra skälighetsfrågan blir givetvis än större för en överinstans, särskilt ifall enbart rättegångskostnadsfrågan överklagas. Det kan därför i många fall finnas anledning för en domstol att godta ett ersättningsyrkande, trots att möjlighet saknas att helt överblicka det arbete som målet har påkallat. (Se till det sagda rättsfallet NJA 1997 s. 854 och Heuman, JT 1997–98 s. 796 ff.)

I en situation som den förevarande, där frågan huruvida ersättningsanspråket avser skäliga och nödvändiga kostnader uppkommer i ett annat mål än det

till vilket kostnaderna hänför sig, uppstår förklarligt nog särskilda svårigheter för domstolen att bedöma frågan. Det är då av särskild vikt att parterna förser rätten med material som kan utgöra underlag för bedömningen. Härvid aktualiseras reglerna om bevisbördan.

Huruvida ett yrkat belopp är skäligt eller inte är i och för sig en rättslig bedömning som det ankommer på domstolen att göra. En part kan därför knappast sägas ha bevisbördan för själva skäligheten, men däremot för de omständigheter som är avgörande för den skälighetsbedömning som domstolen skall göra. (Se t.ex. Fitger, Rättegångsbalken s. 35:18.) Som hovrätten funnit bör denna bevisbörda ligga på KB.

Den omständigheten att KB ålagts bevisbördan hindrar emellertid inte att bevisskyldigheten kan växla mellan parterna med hänsyn till den bevisning som framlagts av parterna under processens gång. Sedan KB lagt fram sin bevisning och Trygg-Hansa haft invändningar mot denna, har det ankommit på Trygg-Hansa att styrka sina invändningar i den utsträckning som erfordrats för att KBs bevisning inte längre skulle anses tillräcklig. Genom rättens slutliga avvägning av all den bevisning som lagts fram i målet har frågan om KB uppfyllt sin bevisbörda avgjorts. (Jfr angående den s.k. falska bevisbördan t.ex. Heuman a.a. s. 120, Ekelöf & Boman, Rättegång IV, 6 uppl. 1992, s. 63 ff. och Fitger a.a. s. 35:18.)

Hovrätten har uppenbarligen ansett att det som Trygg-Hansa anfört inte varit tillräckligt för att kullkasta den bevisning KB framlagt. Hovrättens slutsats har sammanfattningsvis, som det får förstås, blivit att hennes bevisning utgjort ett tillräckligt underlag för bedömningen att kostnaderna varit skäliga och nödvändiga.

Någon anledning att undanröja hovrättens dom föreligger inte. Överklagandet skall därför lämnas utan bifall.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Lennander  
(referent), Blomstrand, Pripp och Virdesten  
Föredragande revisionssekreterare: Monica Ericsson